

svojce iz ptujine; danes je Gangl modrijan, jutri sanjav mladenič. Prav zato so nekatere pesmice najivno ljubeznive, druge so globlje, a vendar umljive za vsakogar.

Kar se tiče slovila, moramo priznati, da so pesmi gladke, opiljene; jezik je čist. Da bi ocenjali vsako pesem zase, ter pretehtali njeno vrednost in izvirnost, za to ni tukaj mesta. Da je kaka misel že opeta, da kak stih spominja na narodno pesem: „rasti, rasti rožica“, in „rasti, rasti rožmarin“, ali na kako umetno pesem: Preš.: „Ki ljubezen jih rodi“, Gangl: „Ljubezen vroča jih rodi“, to so malenkostne drobtine in lahko vprašamo: „Quid novi sub sole?“

Izpregovoriti se rai pa zdi potrebno o dveh pesmih: „V drevoredu“ str. 86, in „Grajska hči“, stran 44, in sicer o prvi zato, ker je res nekaj prav izvirnega, o drugi pa zato, ker je premalo izvirna.

„Grajsko hči“ bi bilo bolje izpustiti nego sprejeti med zbrane pesmi. Preveč spominja na „Knezovega zeta“. Snov je tako opeta in premeta o nesrečni ljubezni, ki se mora končati s samomorom, da ne dela pesniku nič kaj časti. Res je, da je zakrita v pesmi istina: le tisti zakoni so srečni, katere sklepa prava, iskrena ljubezen; vsaka druga prisiljena zveza je le jarem, veriga, nesreča. Vendar je kljub temu ni odobravati, zakaj mladina ne misli tako globoko. Všeč ji je le trmoglavost grajske hčeri: Rajši poginem, kot odneham

„V drevoredu“ — kratka pesmica. Ali dobro nam slika moderno življenje, kovarstvo, hlimbo, nadutost, poltnost, bogastvo, beraštvo — vse, cela slika nam kar oživi v duši. Toda ta slika nas ne vleče, ta slika je tako zaokrožena, da tožnim srcem vzdihnemo s pesnikom vred nad takim prevratom

družabnega, naravnega in nramnega reda. To je čisto drug smoter, drug uspeh, kakor ga dosejajo sedanjí saprofilí, ki pišejo le zato, da so interesantni, novi, da šegačejo ušesa, da jih bere mladina, ki bi v dobi kipečega življenja vrgla najrajša brzdo od sebe ter se drvila tje, kamor jo vleče slast in strast. Tem pač velja Herderjeva kritika o takih pisateljih: „Wenn dies nicht Entweihung des Edelsten der Menschheit, der Künste, der Gaben, des Gefühles, der Vernunft heisst, so kenne ich keine.“ (Kalligone, 3, 14.)

To bi bila odkritosrčna beseda o Ganglovi zbirki. Priporočamo jo z lahkim srcem slovenskemu občinstvu, pesniku pa kličemo: Vstrajno naprej! Nulla dies sine linea! F. S. Finžgar.

„Naš dom.“ Zbirka povesti, pesmi in narodnega blaga, zanimivosti itd. II. zvezek. „Zadnji grof celjski“ in „Iskalci biserov na otoku sv. Duha“. V Celji, 1897. Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar. 8°. Str. 120. Cena 25 kr., po pošti 26 kr. — „Naš Dom“ je namerjal izprva izhajati kot časopis, a sedaj je samo zbirka manjših spisov. Prvi spis: „Zadnji grof celjski“ nam v lahki pripovestni obliki slika poslednjo dobo zadnjega celjskega grofa Ulrika. Dobro riše njegov značaj, namene, rodbino, njegovo tragiško smrt. — Spis je prav dober. Še boljše bi pa bilo, ko bi se bila izbrala čisto zgodovinska oblika, ker neveščí bralec ne vé, pri čem je: ali bere golo zgodovino ali tudi kaj izmišljenega zraven. — Drugi spis je povest: „Iskalci biserov na otoku sv. Duha.“ (Ruski spisal Emilij Mušik, preložil Krutogorski.) Povest je jako mična, pač pa tudi fantastična: nenavadni ljudje, nenavaden kraj, nenavadno delo — prekrasno za živo domišljijo! — Jezikovna oblika v knjižici je večinoma pravilna.

Razne stvari.

Kopitarja in Vuka Karadžića

pozemski ostanki so se prepeljali v slovensko in srbsko domovino dné 12. vinotoka. Ker so vsi slovenski listi natančno poročali o naši slovenski slavnosti, katero je priredila in priskrbela „Slovenska Matica“, in ker nam je tesno za prostor, sedaj ta časten dogodek samo omenjamo, želeč, da bi mogli kakor Kopitarja tako i Vuka v bodočem letniku poslati s primernim spisom in pravo sliko.

„Kovač in smrt.“

Gosp. Fr. Göstl nam je poslal to-le poročilo:

Pri mojem dedu je služila dolgo vrsto let za kuharico dekla, doma iz šmartinske župnije pri Kranju. Ker se je bila že postarala, dobila je od

deda, ki je v njej čislal vzornega in zvestega posla, v njegovi drugi hiši. poleg katere je bil velik vrt, sobico, ter uživala i nadalje popolno oskrbljevanje, zato pa je pazila in pomagala pri oskrbi vrta ter bučelnjaka v njem. Stanovali smo v isti hiši. Nam otrokom je bila „teta Mica“ vse na svetu. Ob lepem vremenu smo bili na vrtu pod njenim zaščitjem, ob grdem smo se zbirali v njeni sobici. Pripovedovala nam je tudi rada mnoge lepe pripovedke, in naj so se še tolikokrat ponavljale, nam bi nikdar ne zadostila. Dobro se jih še spominjam, z veseljem si kličem v spomin srečne ure, katere sem preživel pri dobri, sedaj že davno mrtvi starki.

O kovaču in smrti nam je pravila:

Ko je Kristus s sv. Petrom potoval po zemlji, prenočil je nekoč pri kovaču, ki je bil vedno

vesel in dobre volje. Postregel je svojima gostoma, kolikor mu je le bilo mogoče, in v zahvalo za to mu reče Kristus ob slovesu, da naj si izprosi kako milost. Kovač ni hotel ničesar, češ da ne ve, česa bi si želel, a slednjič se je le udal prigovarjanju sv. Petra in rekel: Ako mi hočeta že res podariti kako milost, potem bi vaju prosil za to, da moja tepka tu pred kovačnico vsakogar, ki nanjo spleza, prime ter ne izpusti preje, predno jaz tega ne dovolim. Veselim se namreč vsako leto na njen sad, pa vselej so, še predno je dozorel, prišli tatovi in mi vsega pobrali. — Izveličar se je nasmehnil tej čudni želji in potnika sta odšla. Drugo noč prebudi kovača silno vpitje in klicanje na pomoč. Prestrašen vstane in gre pred hišo, kar zapazi, da se ni primerila druga nesreča, kakor da čepi nekdo na tepki ter se dere na vse grlo. Kovač se vzradosti, da sta mu potnika ustregla, steče v hišo po šibo in tata najpreje v kazen pretepe, nato pa, ko mu je slovesno zatrdil, da nikdar več ne pride krast, dovoli mu iti s tepke. Odslej kovač nikdar ni pogrešal ni jedne hruške. Živel je še dolgo let, postaral se, a bil še vedno čvrst in vesel. Kar pride nekoč bela žena k njemu in mu veli, naj gré ž njo. „Kdo pa si, in kam pojdeva?“ jo vpraša kovač. „Jaz sem smrt“, mu odgovori, „in te popeljem v večnost.“ „Če že ni drugače“, pravi kovač, „naj bo v božjem imenu. Ali za jedno dobroto te še prosim na svetu. Glej, hruške z moje tepke so mi šle vedno tako v slast, da bi jih rad še jedenkrat jedel, predno umrjem. Ravnokar so dozorele, a jaz sem že prestar, da bi mogel splezati na drevo ter jih obrati. Bodi tako prijazna in stori mi to uslugo.“ — Smrt mu je uslišala prošnjo in splezala na drevo. Ali ojoj, veje se je oprimejo ter je ne spusté več na zemljo. Kovač se ji je pa smejal ter se ni zmenil za njene prošnje in njeno rotnje. Tri dni in tri noči jo je imel uklenjeno na drevesu, in ves ta čas ni noben človek mogel umreti na svetu. Bolniki, ki so klicali smrt v odrešenje, so zdihovali v svojih bolečinah zastoj. Tudi nobena žival ni mogla poginiti, naj so jo še tako mučili pri klanju in pobijanju. Zavladata je že stiska in nadloga po svetu. Tedaj pa je kovač slednjič vendar-le smrt oprostil, ko mu je poprej obljubila, da ne pride ponj, predno si je ne bi sam priklical. In zato tudi ne vem, ali je še živ ali ne.

V tej obliki nam je pripovedovala „teta Mica“. Ker dobro poznam ceno in veljavo folkloristike, navedel sem skrbno, kakor se je spominjam, ne pripuščajoč sam sebi nikake svobode.

Narodna pesem iz kranjskogorske doline.

(Zapisal Fr. Pečar.)

I. Ardêcka.

Ardêcka pa na kónj s'dí
'n sáblca ob sêb malí.
Alija laja lê, Alija laja lê.

Na Vášć'm s' že pókaja,
Na Kranjšć'm mamce jokaja.
Alija laja lê, Alija laja lê.

V Majlando je káj krví,
Dà gôně mlinšće kámne trf.
Alija laja lê, Alija laja lê.

Ardêcka j' že scágava,
Pá v'nd'r bô pr'magava.
Alija laja lê, Alija laja lê.

Ardêcka j' že àn star môž,
Pá v'nd'r rájža skoz 'n skoz.
Alija laja lê, Alija laja lê.

II. Drobne.

P'ma na Tról,	M'j pób'č je lép
Pa bôm piva razól,	Kák'r nageljnav cvét,
Pa bôm vidva m'skat,	Pa š' lépsč b' biv,
Kj' m'j pób'č saldát.	K'b' vinca nà piv.

Bárce nam bvagú n'séja,
Vino, žganje ljúbě vsák,
Že kafě b'račě pjěja,
Kmäv b' vrgvo to m' znák.

„Stára šéma tiho bódě,
Držě jěz'k za zabmí,
Al pa t' j'máv bo zlodě“,
Tak mvádína gavarí.

Ni ga v'č maža b'séde,
K'b z účjo ga j'skäv,
Mésto mož sa bóre zmede,
Nóčja védtě, kój j' práv.

Ženscé naše n'č na znája
Tih'e, sramažljive bítě,
Vsě z j'zíkam abravnája,
Zlódja znája ž nj'm kratitě.

O, dàb ràstu krampér,
Dàb ga jedu pastér,
Dáb' žvižgav 'n pev,
Da biv zmeram v'sev.